

TÍTULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS			
Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia			
Debuxo e cor			
Departamento: Tecnoloxía e procedementos dos bens culturais.			
Formación básica	Curso: 1º	Anual	7 ECTS
Teórico-práctica			
Curso 2019-2020	Profesora: Carmen Lage / carmenlage@edu.xunta.es		
Horario: 4 horas semanais			
DESCRIPCIÓN DA MATERIA			
<p>A partir do Decreto 174/2015, do 29 de outubro polo que se establece o plan de estudos das Ensinanzas Artísticas Superiores de Conservación e Restauración de Bens Culturais (DOG 30 de Novembro de 2015).</p> <p>Debuxo artístico e técnico: conceptos e técnicas relativas á representación gráfico - plástica dos obxectos, formas, calidades materiais e composicións bidimensionais e tridimensionais. Cor: representación da luz e dos parámetros cromáticos. Sistemas de representación espacial.</p>			
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS			
T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.		
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.		
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.		
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.		
T6	Realizar autocrítica cara ao propio desempeño profesional e interpersonal.		
T7	Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.		
T8	Desenvolver razoada e críticamente ideas e argumentos.		
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos.		
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.		
T12	Adaptarse, en condicións de competitividade aos cambios culturais, sociais e artísticos e aos avances que se producen no ámbito profesional e seleccionar as canles adecuadas de formación continuada.		
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.		
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.		
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN			
X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.		
X8	Desenvolver habilidades, destrezas e sensibilidades para aplicar e realizar os tratamentos de conservación e restauración		
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.		
X15	Coñecer os riscos laborais e as medidas e normas de seguridade e saúde, e a súa aplicación para o		

	restaurador, os bens culturais e o medio.
X18	Documentar calquera dato derivado do estudo e proceso dos tratamentos de conservación e restauración que contribúa a facilitar a comprensión e coñecemento do ben cultural.
X19	Coñecer e aplicar os recursos de investigación: metodoloxía científica, fontes documentais e historiográficas, análise, interpretación e síntese de resultados.
X20	Ter a capacidade para obter, presentar e difundir información sobre os bens culturais e a metodoloxía dos procesos de conservación-restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

Comprender e aplicar a teoría da cor. Física, síntese, métricas, dimensións, leis e interacción da cor.
Adquirir a capacidade de manexo dos parámetros da cor.
Coñecer os valores expresivos, simbólicos e codificados da cor.
Analizar a cor empregando unha linguaxe obxectiva
Adquirir a capacidade de manexo dos elementos básicos do debuxo.
Comprender e aplicar a potencialidade descritiva e expresiva dos diferentes tipos de debuxo.
Coñecer os conceptos e técnicas relativas a representación gráfico-plástica das formas e as súas calidades materiais.
Adquirir a capacidade de coñecemento dos conceptos básicos do debuxo.
Adquirir a capacidade de manexo da proporción e a composición.
Coñecer os diferentes sistemas de representación e a súa normativa.
Comprender e aplicar as normas de acoutación.
Coñecer os diferentes sistemas de representación técnica e a súa normativa.
Presentar axeitadamente os traballos e cumprir os prazos establecidos.

UNIDADES DIDÁCTICAS

Unidades	Actividades	% no total da materia
<p>U.D.1. Luz e cor.</p> <ul style="list-style-type: none"> - O espectro electromagnético e cromático. A cor como fenómeno físico e perceptivo -A teoría da cor. Mestura aditiva e subtractiva. Dimensións fundamentais da cor: saturación, ton, valor. Harmonía cromática. Afinidade e contraste -Interacción da cor. Contraste simultáneo. -Valores expresivos, simbólicos e codificados da cor -Introdución á reprodución de cores. Mesturas e principios 	<p>Realización dos exercicios prácticos incluídos no libro <i>A interacción da cor</i> de Josef Albers</p>	20%

harmónicos. Cor local, tonal, atmosférica, reflexos. Cores quebradas - A realidade e a súa representación. A cor e a representación do espazo plástico e do espazo natural. Perspectiva atmosférica.		
U.D.2. Pigmentos. -Materiais e procedementos pictóricos. Soportes, pigmentos, aglutinantes, diluïntes e ferramentas para pintar. Composición e organización plástica da obra pictórica. Criterios formais e de harmonización na composición pictórica.	Traballo de investigación	10%
U.D.3. Conceptos básicos da percepción e do debuxo como ferramenta do proxecto . O debuxo no proceso proxectual. Ferramentas, bosquexos, documentación, diarios gráficos, libros de bosquexos, obra final	Apuntes do natural, bosquexo e obra final	10%
U.D.4. Linguaxes de representación gráfica: miméticos, descritivos, científicos, figurativos, expresivos, comunicativos e abstractos. Interdisciplinariade do debuxo	Debuxo científico Debuxo expresivo	10%
U.D.5. Introducción ao debuxo académico. Encaixe, encadre, composición, proporción.	Exercicios	20%
U.D.6. O tratamento do craro-escuro. Composición bidimensional. Encaixe tonal	Exercicios	20%
U.D.7. Fundamentos do sistema diédrico.	Exercicios	5%
U.D.8. Fundamentos do sistema de planos acoutados.	Exercicios	5%
U.D.9. Fundamentos do sistema axonométrico.	Exercicios	5%
U.D.10. Fundamentos do sistema cónico.	Exercicios	5%

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxía	Horas aula	Horas fóra	Total
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	48	0	48
Resolución de problemas ou exercicios	20	20	40
Prácticas	75	0	75

Traballo autónomo	0	11	11
Total	144	31	175

METODOLOXÍA DOCENTE	
Metodoloxía	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación da disciplina e toma de contacto co alumnado
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos curriculares, bases teóricas e/ou directrices de traballos, exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudante.
Resolución de proxectos	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa disciplina. O alumno debe desenvolver progresivamente os criterios para a análise e resolución de dous problemas e / ou exercicios de forma autónoma.
Prácticas	Actividades de aplicación dos coñecementos a propostas concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais. Desenvólvense en espazos especiais con dotación especializada (aula de debuxo).

SISTEMAS DE AVALIACIÓN		
Método	Criterios	% avaliación
Traballos e resolución de problemas e exercicios.	<ul style="list-style-type: none"> -Representar imaxes segundo as técnicas e procedementos expresivos máis adecuados. -Analizar, estruturar e representar o espazo compositivo dunha imaxe desde un enfoque anterior. - Utilizar adecuadamente a metodoloxía e os diferentes materiais e técnicas de debuxo na representación gráfica de formas da realidade. - Empregar unha linguaxe obxectiva na análise de cores - Corrección no debuxo do natural, asimilando os conceptos de encaixe, encadre e proporción. - Utilizar adecuadamente a terminoloxía específica da linguaxe plástica e visual. -Desenvolvemento de habilidades perceptivas aplicadas á representación do claroscuro. - Amosar unha actitude responsable e autocrítica ante o desempeño do traballo. - Calidade e rigor técnico na presentación de traballos. - Puntualidade e pulcritude no parto. - Desenvolver a sensibilidade estética e diferenciar o gusto, a opinión e os criterios nos xuízos estéticos. 	80%
Observación sistemática a través do seguimento do traballo na aula-taller	<ul style="list-style-type: none"> -Participación na clase baseada en argumentos motivados, diferenciando a opinión persoal do xuízo crítico. -Interese. -Capacidade de organización. -Demostrar mediante a práctica, a consulta da bibliografía recomendada 	20%

Total	100 %
--------------	--------------

OUTROS COMENTARIOS À AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

SISTEMA DE AVALIACION E CALIFICACIÓN	
A. Avaliación Ordinaria	
FERRAMENTA/ACTIVIDADE	PONDERACIÓN
Exercicios propostos e realizados na aula	100%
Exercicio teórico-práctico	(20% En caso de non acadar nota media de 5 nas UD)
B. Avaliación Extraordinaria	
FERRAMENTA/ACTIVIDADE	
Exercicio/os práctico/os onde se avalían determinados contidos da disciplina	80%
Exercicio/os teórico/os onde se avalían determinados contidos da disciplina	20%

Todos os estudantes terán dereito a dúas convocatorias: ordinaria e extraordinaria. As datas de realización serán sinaladas polo xefe de estudos no calendario do curso.

Para aqueles estudantes que non asisten regularmente ás clases (aplicarase a este respecto o establecido na normativa vixente), a cualificación das probas escritas (teóricas ou prácticas) da convocatoria ordinaria será o 100% da nota final da disciplina.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofreceráse atención personalizada ao alumnado durante todo o curso a través de titorías presenciais e a través do correo electrónico.

Utilizarase a plataforma DROPBOX onde o alumnado poderá atopar os exercicios e a relación de recursos bibliográficos necesarios para o correcto seguimento do curso.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- ALBERS, J. *La interacción del color*. Alianza Forma 2010, p.161
- BALL, P. *La invención del color*. Philip Turner 2003, p. 460.
- BARCSAY, J. *Anatomía artística del cuerpo humano*. IDEA BOOKS. 1996, P.330.
- BATCHELOR, D. *Cromofobia*. Editorial Síntesis 2001, p. 156.
- BERGER, J. *Modos de ver*. GG. 2005, p.177.
- CHIJIWA, H. *Combinar el color*. Hideaki. BLUME. 1999, p.142.
- DÍAZ PADILLA, R. *El dibujo del natural en la época de la postacademia*. AKAL. Bellas Artes. 2007, p.326.

- DOERNER, M. *Los materiales de la pintura y su empleo en el arte*. Reverté. Barcelona, 1989
- EDWARDS, B. *El color*. Urano 2011, p. 204
- EDWARDS, B. *Nuevo aprender a dibujar con el lado derecho del cerebro*. URANO. 2008, p.318.
- GÓMEZ DE MOLINA, J. JOSÉ (Coord.) *Las lecciones de dibujo*. CÁTEDRA. 2006, p.618
- GÓMEZ DE MOLINA, J. JOSÉ; CABEZAS, L.; BORDES, J. *El manual de dibujo. Estrategias de su enseñanza en el siglo XX*. CÁTEDRA. 2005, p. 654.
- GÓMEZ DE MOLINA, J. JOSÉ; CABEZAS, L.; BORDES, J. *Los nombres del dibujo*. CÁTEDRA. 2005, p. 576.
- GONZÁLEZ CAUSANTE, J. M.; CUEVAS RIAÑO, M. M.; FDEZ. QUESADA, B. *Introducción al color*. AKAL. Bellas Artes.
- IZQUIERDO ASENSI, F. *Ejercicios de geometría descriptiva*. CARRASCO. 2005, p.383.
- IZQUIERDO ASENSI, F. *Geometría descriptiva*. CARRASCO. 2005.
- LAMBERT , S. *El dibujo. Técnica y Utilidad, Una introducción a la percepción del dibujo*. Hermann Blume. Madrid, 1985.
- MAYER, R. *Materiales y técnicas del arte*. Ed Blume, 1999.
- MICKLEWRIGHT, K. *Dibujo. Perfeccionar el lenguaje de la expresión visual*. BLUME. 2005, p.168.
- MOREAUX;A. *Anatomía artística del hombre*. Ed Norma. Madrid, 1981
- NAVARRO DE ZUVILLAGA, J. *Forma y representación. Un análisis geométrico*. AKAL. Bellas Artes. 2008, p. 255.
- PARRAMÓN, J.M. *Teoría y práctica del color*. PARRAMÓN. 1988, p.111.
- PAWLIK, J. *Teoría del color*. Paidós Estética 2007, p. 154.
- SMITH, Ray. *El manual del artista*, H. Blume Ediciones, Madrid, 1990
- TORNSQUIST, J. *Color y luz. Teoría y práctica*. Ed G. Gili. Barcelona, 2008.
- TORREANO, J. *Dibujar lo que vemos. La percepción de la Gestalt aplicada al Dibujo*. BLUME. 2008, p. 176.
- VARICHON, A. *Colores*. GG. 2009, p.288. C
- WILSON, B; HURWITZ, A; WILSON, M. *La enseñanza del dibujo a partir del arte*. PAIDOS. Arte y Educación. 2004, p.210.
- WONG, W. *Principios del diseño en color*. Ed. G. Gili, 2008 (Fig 110-115)

Recursos online

- <https://www.artehistoria.jcyl.es/v2/obras/>
- <https://www.coronado-bellasartes.com>
- <https://enviarte.wordpress.com/>
- <https://www.manualidadesybellasartes.com/auxiliares.html>
- <https://www.museoreinasofia.es/autores>
- <https://www.museothyssen.org/thyssen/artistas>
- https://www.pelikan.com/pulse/Pulsar/es_ES.CMS.displayCMS.7813./bienvenido-a-pelikan
- <https://www.porticolibrerias.es/arte.htm>
- <https://www.talens.com/>
- <https://www.winsornewton.com/?gclid=CPXdqafSwqkCFcIMfAodfCxqOQ>